

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS DABAS PARKAM «CIRĪŠA EZERS»

KONSULTATĪVĀS GRUPAS SANĀKSME
AGLONĀ 19.01.2024. plkst. 15.00

Kristīne Vilciņa
plāna vadītāja

DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE

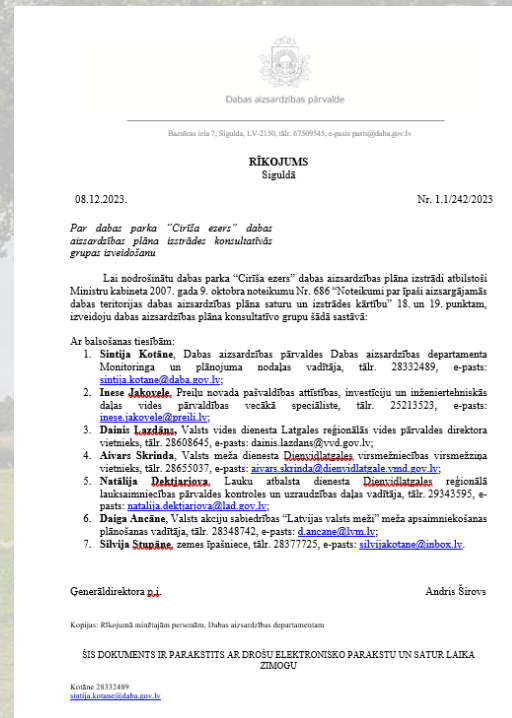
Dabas aizsardzības
pārvalde

DARBA KĀRTĪBA:

- Līdz šim paveiktie darbi
- Līdz šim saņemtie priekšlikumi
- Darba plāns 2024. gadam
- Priekšlikumi atpūtas infrastruktūrai, diskusija

LĪDZ ŠIM PAVEIKTAIS:

- Uzsākšanas informatīvā sanāksme Preiļos 13.11.2023., apkopotī saņemtie priekšlikumi
- Izveidota konsultatīvā grupa
- Izsūtītas informatīvas vēstules zemes īpašniekiem
- Uzklauti zemes īpašnieki, kas interesējušies par plāna izstrādi un izteikuši priekšlikumus
- 16.01.2024. notikusi plāna ekspertu sanāksme

PRIEKŠLIKUMI INFORMATĪVAJĀ SANĀKSMĒ:

- Nepieciešama robežu precizēšana
- Dažādi nosaukuma varianti
- Jāaktualizē sugu atradnes
- Dižkoku, aleju, stādījumu aizsardzība
- Upursalas infrastruktūra, kas var kaitēt šaurlapu lakača atradnēm
- Neapsaimniekotas LIZ, LIZ apmežošana
- Ezera ekspluatācijas noteikumi, aizsprostu tehniskais stāvoklis, pasekot līdzī ezera ūdens izmaiņām un to ietekmi
- Intensīva piekrastes apbūve un rekreācijas objekti, kas netiek pienācīgi izvērtēti
- Izvērtēt kempingu, kas atrodas pussalā, kanalizācijas ietekmi uz ezeru
- Nepieciešama attīrīšanas iekārtu monitorēšana un atjaunošana
- Izvērtēt kādreizējo ieceri veidot abinieku taku ap Ruskuļu ezeru, Ruskuļu akmens kā apskates objekts

RAKSTISKI SAŅEMTIE PRIEKŠLIKUMI:

- Precizēt DP nosaukumu atbilstoši ezera nosaukumam
- Sakārtot abas peldvietas (pie bazilikas un pie skolas)
- Izvērtēt Jaunaglonas 2 slūžu/aizsprostu un Cirīša HES ietekmi un drošumu
- Izskaidrot un sabalansēt publiska ezera daļas nonākšanu juridiskas personas īpašumā
- Piedāvāt/izstrādāt konkrētus kritērijus ūdenstransporta (motorizētā) izmantošanai Cirīša ezerā
- Saglabāt/norādīt/atzīmēt kartogrāfiski konkrētas vietas publiskai pieejai ezeram
- Paredzēt noteiktus apbūves apjomus, būvju attālumus no ūdenslīnijas dabas parkā krasta līnijas/ainaviskā skata saglabāšanai

TELEFONISKI SAŅEMTIE PRIEKŠLIKUMI:

- Aizliegt benzīna motorus vai vispār motorizēto transportu ezerā
- Labiekārtot teritoriju pie laivu nomas (miskastes ar vāku, pārceļt tualetes tālāk no ezera)
- Jāsakopj bijusī sovhoza pludmale
- Izbūvēt laivu ielaišanas slipu un labu ceļu līdz tam
- Paredzēt vietas, kur var pļaut niedres (pretī mājām)

2024. GADA PLĀNS:

- Putnu eksperts darbu uzsāk martā
- Galvenās dabas vērtības – uz salām, jāapmeklē vairākkārt (laiva)
- Ezera izpēte – jūlijs, augusts
- Daudz jaunu biotopu nebūs, dabas skaitīšanā teritorija pilnvērtīgi apsekota, bet sugas maz pētītas
- Eksperti sagatavos atzinumus līdz gada beigām, bet starpziņojumi būs jau ātrāk
- Nākamo konsultatīvo grupu varētu organizēt gada beigās vai nākamā gada sākumā, kad būs gatava plāna pirmā redakcija
- Ja rodas izskatāmi jautājumi, konsultatīvo grupu var sasaukt arī ātrāk vai arī konsultēsimies ar pašvaldību, konkrētiem zemes īpašniekiem

JAUTĀJUMI DISKUSIJAI:

- Ilgtspējīga un sabalansēta tūrisma un atpūtas organizēšana
- Aglonas bazilikas apmeklētāju plūsmu organizēšana un ietekme uz dabas parku
- Pašvaldības ieceres un iespējas infrastruktūras ierīkošanai un uzturēšanai
- Pašvaldības ieceres teritorijas plānojumam nosacījumiem ezera krastu apbūvei, centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas ieviešanai, pieejas vietām ezeram, tauvas joslas ievērošanai
- Iespējas izmantot laivu pētījumiem

PALDIES PAR UZMANĪBU!

DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE

Dabas aizsardzības
pārvalde

Konsultatīvās grupas sanāksme par dabas aizsardzības plāna izstrādi dabas parkam “Cīrīša ezers”

2025. gada 6. martā plkst. 11:00

Sanāksme notiek Aglonas pagasta pārvaldē, Somersētas ielā 34, Aglonā, Preiļu novadā

Sanāksmes protokols

Pasākumu vada – Kristīne Vilciņa

Protokolē – Laura Sandere

11.00 sanāksmi atklāj Kristīne Vilciņa, dabas parka (turpmāk – DP) “Cīrīša ezers” dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja.

Sanāksmei reģistrējušies sekojoši konsultatīvās grupas locekļi vai to pārstāvji:

1. **Inese Jakovele**, Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP), pārstāve.
2. **Tatjana Kārklīnece**, Preiļu novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) pārstāve.
3. **Dainis Lazdāns**, Valsts vides dienesta (turpmāk – VVD) pārstāvis.
4. **Kristīne Riekstiņa**, Valsts meža dienesta Dienvidu virsmežniecības pārstāve.
5. **Natālija Dektjarjova**, Lauku atbalsta dienesta pārstāve.
6. **Daiga Ancāne**, A/S Latvijas Valsts meži (turpmāk – LVM) pārstāve.

Citi institūciju pārstāvji:

1. **Sanita Putna**, DAP pārstāve.
2. **Sanita Melko**, Pašvaldības pārstāve.
3. **Agnija Pastare**, Pašvaldības pārstāve.
4. **Aivars Klismets**, Pašvaldības pārstāvis.
5. **Juris Skutels**, Aglonas bazilikas pārstāvis.

Sanāksmei reģistrējušies sekojoši dalībnieki, kas ir dabas aizsardzības plāna izstrādātāja pārstāvji:

1. **Kristīne Vilciņa**, Daugavpils Universitātes (turpmāk – DU) pārstāve, DP “Cīrīša ezers” dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja.
2. **Laura Sandere**, DU pārstāve, dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja asistente.
3. **Inga Grīnfelde**, dabas aizsardzības plāna izstrādes hidroloģijas eksperte.

Sanāksmē piedalās arī divi Aglonas iedzīvotāji.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes vadītāja **Kristīne Vilciņa** uzsāk sanāksmi, iepazīstina ar dienaskārtību.

Informē, ka teritorijas izveidošanas mērķis ir vairāku ES nozīmes biotopu veidu aizsardzība: viens ezeru, viens zālāju, viens purvu un trīs mežu biotopu veidi. Izstrādājot plānu, tika precizēts biotopu kartējums, ir noteiktas Natura 2000 teritorijas līmeņa biotopu aizsardzības mērķa platības. Ezera biotopa platība nemainījās, ezera kontūra tika precizēta pēc LIDAR datiem. Izveidošanas mērķiem būs jāpievieno arī upes biotops – Tartaka upe. Papildus tika atrasti arī vairāku veidu zālāju biotopi, kas šobrīd nav minēti teritorijas izveidošanas mērķos - gan sausi zālāji kaļķainās augsnēs, gan sugām bagātas ganības un pļavas. Papildus konstatēti ir arī pārejas purvi un slīkšņas, kā arī kopā 5 veidu ES nozīmes mežu biotopi. Ja DP tiks

pievienots arī Kazimirovkas ezers, tad nāks klāt vēl viens ES nozīmes ezeru biotops un palielināsies purvu biotopu platība.

Informē par pētījumu sezonas laikā konstatētajām dabas vērtībām. Mežu biotopi atrodas pārsvarā uz salām, tikai nelielas platības atrodamas ezera DR krastā, savukārt zālāju biotopi - vairāk ezera Z daļā, kur ir atklātāka ainava. No augu sugām teritorijas izveidošanas mērķos ir iekļauta Lēzela lipare un spilvainais ancītis, Biotopu direktīvas II pielikuma sugas. Šobrīd aizsardzības mērķis ir noteikts Lēzela liparei, jo spilvainais ancītis teritorijā sen nebija konstatēts, taču pagājušās vasaras pētījumos tika atrasts un suga tiks saglabāta arī kā mērķa suga. Sugu un biotopu aizsardzības mērķi tika noteikti 2023-2024 gadā visās Latvijas Natura 2000 teritorijās projekta LatViaNature ietvaros, bet precizēti šajā plānā. Novēroto putnu sugu saraksts ir garš, bet vēl nepieciešama putnu pētnieka interpretācija par populāciju lielumu. No bezmugurkaulnieku sugām teritorijā ir konstatēta viena mērķa suga – spilgtā purvuspāre, konstatētas arī citas retas sugas, bet bezmugurkaulnieku sugām nav nepieciešami specifiski pasākumi. No zīdītāju sugām teritorijas aizsardzības mērķī ir iekļautas divas – dīķu naktssikspārnis un ūdrs, bet ir sastopamas arī citas aizsargājamas sugas, tajā skaitā kopumā sešas sikspārņu sugas, cauna un baltais zaķis. Teritorijā veikta sūnu izpēte, Jokstu salā atrasta reta suga - zaļā divzobe, kā arī citas retas sugas.

Informē par piedāvājumu attiecībā uz zonējumu un DP robežu maiņu, kā arī individuālajiem noteikumiem. No plāna izstrādājumiem ir priekšlikums ieļaut parka teritorijā Kazimirovkas ezeru ar piegulošajām slīkšņām un blakus esošo purviņu. Ir ierosinājums no DP teritorijas izslēgt teritoriju pie Aglonas vidusskolas - daļu ar daudzdzīvokļu mājām un katlu māju. Šobrīd dabas lieguma (turpmāk – DL) zonā ir tikai salas, ir priekšlikums iekļaut šajā zonā arī mitros mežus un ezeriņus ar pārejas purviem un slīkšņām ap tiem, pārējā teritorija paliek DP zonā kā līdz šim. Šobrīd teritorijai ir spēkā esoši individuālie noteikumi, kas ir jau novecojuši, kuros ir tikai daži punkti un atsauce uz vispārējiem noteikumiem. Šobrīd prakse ir tāda, ka visas prasības iekļauj individuālajos noteikumos.

Informē, ka plāna ietvaros ir sagatavots individuālo noteikumu projekts. Noteikumu projektā ir ierosinājums mainīt teritorijas nosaukumu atbilstoši vietvārdu datubāzē ar Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras lēmumu apstiprinātam nosaukumam – Ciriša ezers vai Cirišs. Noteikumu projektā ir minēta neitrālā zona, bet šobrīd plānā nav iezīmēta. Tas ir jautājums pašvaldībai, kurai pieder Ruskulošos esošais ceļš, kas nedaudz ieiet DP teritorijā - vai šim ceļam nepieciešams noteikt neitrālo zonu?

Pašvaldības pārstāve saka, ka būtu nepieciešama neitrālā zona.

Ir ierosinājumi nosacījumiem gan zālāju, gan ezeru biotopu saglabāšanai. Būtu nepieciešama ūdens transporta regulēšana, jo plāna izstrādes laikā saņemti dažādi ierosinājumi – gan aizliegt ūdenstransporta kustību, gan uzlabot infrastruktūru, kā arī aizrādījumi, ka ezerā brauc ar ūdens motocikliem. Šobrīd atbilstoši individuālajiem noteikumiem ar ūdens motociklu ezerā braukt ir aizliegts, turpat arī noteikts, ka pašvaldībai jāizstrādā saistošie noteikumi par motorlaivu izmantošanu ezerā, bet pašlaik tādu nav. Šobrīd noteikumu projektā ir ielikts jaudas aprobežojums – 3,7 kW jeb 5 Zs, ierosinājums ir to nepalielināt. Var paredzēt, ka brauc tikai ar elektromotoriem. Šie nosacījumi neattiecas uz apsaimniekošanas pasākumiem un valsts vai pašvaldību amatpersonām, kas veic kontroli. Par notikumu projektu vēl nepieciešamas diskusijas ar iesaistītajām pusēm, un jāņem vērā, ka noteikumi ar plānu netiek apstiprināti, tiem

nepieciešams normatīvo aktu saskaņošanas un apstiprināšanas Ministru kabinetā (turpmāk – MK) process, iespējams, ka tajos radīsies vēl kādas izmaiņas.

Informē par paredzētajiem apsaimniekošanas pasākumiem. Mežu un purvu biotopu gadījumā tā būtu neiejaukšanās, zālāju biotopu gadījumā – apsaimniekošana pļaujot vai noganot. Ir sniegta eksperta rekomendācija katram zālāju poligonam, izdalīti arī potenciālie zālāju biotopi, kurus pļaujot vai noganot, tie ar laiku varētu kļūt par ES nozīmes biotopiem. No pasākumiem ezera krastu apsaimniekošanai minēta niedru pļaušana, krasta apauguma retināšana un struktūras uzlabošana. Ja šie pasākumi ir iekļauti dabas aizsardzības plānā, tad to veikšanai nav jāsaņem VVD tehniskie noteikumi.

Tika iesniegts ierosinājums par dūņu izsmelšanu no ezera, bet šo vajadzētu precizēt pašvaldībā, kurās konkrētās vietās tas būtu nepieciešams. Tas būtu iespējams un vēlams ezera seklūdēns daļās.

Pašvaldības pārstāve – šonedēļ atnāca no Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas uzaicinājums sniegt pieteikumu pasākumiem Natura 2000 teritorijās ar kārtas mērķi – biotopu saglabāšana. Tiek atbalstīta uz sabiedrības dabas izziņu vērsta infrastruktūra, piemēram, atpūtas vietas, laivu pietātnes, takas u. c. Pašvaldība gribētu pieteikties, bet vēlētos saprast, kur un ko drīkst un vajag darīt.

KV – mēs arī saskatām, ka biotopu atjaunošanai būtu jānotiek kompleksi ar plānā iekļauto infrastruktūru.

KV turpina par plāna pasākumiem – teritorijā ir daudz dižkoku, plānā ir aprakstīti arī nepieciešamie pasākumi, piemēram, vainaga kopšana u. tml. Ja tiek pārbūvēti tilti vai caurtekas, tad jāizbūvē arī dzīvnieku pārvietošanās koridori. Teritorijā jāizvieto robežzīmes, kā arī daži informācijas stendi. Jautājums LVM par Upursalas infrastruktūru, vai ir plāns to atjaunot. Tā kā sala ir populāra, tad to vairs nevar apmeklētājiem aizvērt, taču esošā infrastruktūra ir kļuvusi bīstama.

LVM pārstāve – šogad ir plānots atjaunot visu infrastruktūru pilnā apmērā, cenu aptauja jau ir izsludināta, bet problēma ir laika ierobežojums, kurā drīkst veikt darbus. Iespējams, pietātne tiks pārcelta uz citu vietu turpat blakus, kā arī plānots turpmāk takai un visai pārējai infrastruktūrai izmantot skrūvpāļus.

KV turpina par plāna pasākumiem – bija jautājums par promenādes būvniecību, eksperts izvērtēja šo iecerī. Promenādes izbūve kopumā ir atbalstāma, bet ar nosacījumiem. Topošajai takai vai laipai būtu jāiet maksimāli pa krasta daļu, tikai ar mazām laipiņām ezerā. Būs jāveic topogrāfiskais uzmērījums, un promenāde jāprojektē ārpus DP, jo DP robeža iet gar ezera krastu.

DAP pārstāve – DAP arī būs vieglāk pēc tam dot izvērtējumu, ja šī infrastruktūra jau ir ielikta plānā.

KV – ir arī jautājums par laivu slipu pie Tartaka ietekas, kādām laivām tas paredzēts, vai būs vajadzīgs piebraucamais ceļš. Otrs variants pietātnei ir kempings pie pašvaldības zemes.

Pašvaldības pārstāvis – tas zemes gabals ir vienīgais pie ezera, kas pieder pašvaldībai.

KV – jautājums, vai vietējiem iedzīvotājiem ir arī kādas lielākas laivas, virs 5 Zs. Ja jaudas ierobežojumi būs ielikti MK noteikumos, tad nevarēs lielākus motorus lietot arī ar atļaujām.

Pašvaldības pārstāvis – ir viens plosts, ar jaudu 40 Zs, ko var iznomāt.

KV – galvenais ir pārvietošanās ātrums. Ja ir mazs ātrums, tad var pieļaut kādu izņēmumu attiecībā uz jaudas ierobežojumu, jo ir svarīgi, lai neveidojas uzduļķojums. Iespējams, to var risināt, prasot individuālas atļaujas DAP, bet neprasot pašvaldībai izstrādāt speciālus noteikumus.

KV turpina par plāna pasākumiem. Zivju eksperts min, ka vajadzētu izstrādāt jaunus ezera ekspluatācijas noteikumus, bet tas ir atkarīgs no pašvaldības, vai ir vēlēšanās gatavot jaunus. Par zālāju apmežošanu – šī brīža noteikumu projektā visi nosacījumi attiecas uz pašreizējiem ES nozīmes un potenciālajiem ES nozīmes biotopiem, bet jautājums ir, vai vajadzīgs arī nosacījums ainavu aizsardzībai, kas attiecas uz parastiem zālājiem, lai tos arī nesāktu apmežot.

DAP pārstāve – šobrīd ir liela tendence apmežot nekoptas lauksaimniecības zemes, rezultātā pēc 20-30 gadiem būs izmainīta ainava un nebūs skatu punktu uz ezeru. Normatīvajā regulējumā tas šobrīd nav noteikts, bet kaut ko par ainavu aizsardzību vajadzētu paredzēt, jo lauksaimniecības zemes strauji pārveidojas un aizaug.

KV – topošajā Preiļu novada teritorijas plānojumā ir paredzētas ainaviski vērtīgas teritorijas, kurās iekļauts viss DP. To apmežošanai jāprasa pašvaldības atļauja, bet ir jautājums, uz kā pamata tiks pieņemti lēmumi atļaut vai neatļaut apmežošanu. Paredzēts arī, ka pašvaldība var prasīt meža ieaudzēšanas plāna izstrādi.

Pašvaldības pārstāve – jautājums, kad būs zināmas jaunās DP robežas, jo tūlīt būs gatava teritorijas plānojuma 2.redakcija.

KV – šobrīd varam tikai iedot .shp failus ar ieteiktajiem paplašinājumiem, jo par robežu maiņu lems MK.

KV - šobrīd varam par ainavām iekļaut viedokli no bioloģisko vērtību perspektīvas, kā arī skatījumu no ainavu viedokļa par skatu punktiem uz ezeru. Vēl būtu labi vienoties ar Ruskuļu Lielā akmens apkārtnes zemes īpašnieku, lai akmeni iekļautu takas maršrutā apkārt ezeram. Taka varētu vest pa esošajiem ceļiem apkārt Cirišam, bet jāvienojas ar zemes īpašniekiem, lai atļauj kājāmgājēju kustību. Šobrīd situācija ir tāda, ka ir norādes zīme uz akmeni, bet teritorija ir privātīpašums, uz pašvaldības ceļa pie Ruskuļiem vasarā bija uzstādīta zīme, kas aizliedz iebraukt.

Pašvaldības pārstāve – jautājums par piekļuvēm pie ezera - varbūt eksperti var piedāvāt viedokļus, kur vēl varētu ielikt piekļuves pie ezera.

KV - vajadzētu piekļuvi peldvietā pie bazilikas. Ja tiks izbūvēta promenāde, tad tā visa būs publiskas piekļuves zona.

DAP pārstāve – ir viena pieeja pie Tartaka upes, tur ir pašvaldības zeme.

KV – jāatceras, ka tiklīdz būs izveidota publiskā piekļuves vieta, tad kādam būs jānodrošina tās apsaimniekošana un labiekārtošana.

KV dod vārdu hidroloģijas ekspertei Ingai Grīnfeldei.

IG iepazīstina ar sevi, saviem uzdevumiem projektā. Min, ka galvenais mērķis bija saprast ezera hidroloģisko režīmu un ūdens kvalitāti. Gan Ciriša, gan Rušona ezera gan arī citu

apkārtējo ezeru kontekstā tiek regulāri iegūti dati par ūdens kvalitāti. Ciriša ezera vidējais līmenis kopš 50. gadiem ir pazeminājies vidēji par 30 cm. Pašreizējais līmenis pēc Zemkopības ministrijas datiem Ostravas novērojumu punktā svārstās apmēram 1 metra robežās starp minimālo un maksimālo ūdens līmeni. Ņemot vērā to, ka ezera apkārtnē pieaug apdzīvojuma blīvums, plūdu riski ir jāņem vērā. Plūdu risks Ciriša ezerā nav liels, jo augstāk ir Rušona ezers, kas strādā kā milzīgs buferis pret plūdiem. Nākotnes tendences gan liecina, ka mums vairs nebūs stabilas ziemas, bet vairāk būs nestabilas, kurās īslaicīgi sala periodi mīsies ar palielu noteci, kas saistīta ar nokrišņiem. Šādi apstākļi izmaina hidroloģiju tādā ziņā, ka vairs nebūs izteikti pavasara pali, bet ūdens līmenis metra robežās būs svārstīgs un vairs nebūs paredzams. Šobrīd pavasara pali vēl ir paredzami, bet ziemas periods pamazām nobīdās un kļūst neparedzams.

Gribētos saprast pašvaldības viedokli jautājumā par piesārņojumu, jo, salīdzinot Rušona un Ciriša ezerus, augstāki antropogēnā piesārņojuma rādītāji ir Cirišā. Tendence ir lēna, bet neatlaidīgi pieaugoša. Viens no risinājumiem ir centralizētā kanalizācija un ūdens attīrīšanas pasākumi, savu daļu piesārņojuma veicina arī tūrisma pieplūdums. Valsts SIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" (turpmāk – LVĢMC) ūdens paraugus ņem 4 reizes gadā. Vajadzētu vairāk domāt par neattīrītu notekūdeņu nenonākšanu ezerā. Nav noteikti jābūt tradicionālajām attīrīšanas iekārtām, kas ir dārgas, tas var būt arī mākslīgo mitrāju risinājums. Jautājums par vietu starp skolu un baziliku, vai tur viss ir pieslēgts attīrīšanas iekārtām. Vajadzētu veikt arī informatīvos pasākumus, jo jebkurš tūrisma uzņēmējs zaudēs ienākumus, ja ezerā ūdens kvalitāte pasliktināsies, un cilvēki mazāk vēlēšies ezeru apmeklēt.

Ūdens bioķīmiskais skābekļa patēriņš liecina, ka ūdenī ir kaut kas nesadalījies, varbūt lauksaimniecības dzīvnieku notekūdeņi, vai kāda cita organika. Ilgtermiņā vajadzētu domāt par ūdens tīrības saglabāšanu, jo attīstība notiks un slogs uz ūdeni būs, bet jāņem vērā, ka dabas vērtības ir tās, kas piesaista cilvēkus un tās būtu jā saglabā, lai nebremzētu tūrisma attīstību. Ja tiek plānotas jaunas apbūves teritorijas, tad nepieciešams veidot centralizētu ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu.

Par ezera atveseļošanās iniciatīvām – ņemt organisko vielu (niedres, dūņas u.c.) ārā no ezera ir ļoti labi, bet to vajadzētu arī sasaistīt ar tūrisma attīstību, piemēram, izveidojot labāku piekļuvi pie ezera un tajās vietās atsūknējot dūņas. Dziļākajās zonās nevajadzētu neko mainīt, fokusēties uz piekrastes zonām, kur dūņas ir redzamas un viegli uzduļķojamas. Vēl DP austrumu stūrī pretī bazilikai ir pārmitra teritorija, ko varētu izveidot kā bufermitrāju (mākslīgo mitrāju), kas uztvertu suspēdētās daļiņas no lietus ūdeņiem.

Pašvaldības pārstāve jautā, vai ir kāda karte ar ūdeņu piesārņojuma izvietojumu.

IG – tādu nevaram uztaisīt, jo LVĢMC ņem paraugus ezera vidū 4 reizes gadā un piesārņojums tur jau ir izkliedēts.

KV – vai pašvaldībai ir pieejams pārskats, kur ir redzama centralizētā un decentralizētā kanalizācija? Varbūt ir iespējams saņemt karti.

Pašvaldības pārstāvis – jā, ir dati, varam iedot shēmu. Lielākā daļa ir centralizētā, ir dažas, kas nav centralizētas, tiem sniedzam asenizācijas pakalpojumus, bet mēs nezinām, cik tās iekārtas ir labi uzbūvētas, vai nav noplūdes. Jaunmuižā ir centralizētais ūdens vads, bet arī ne visiem iedzīvotājiem, bet kanalizācijas nav vispār. Par to vietu, ko minēja hidroloģe saistībā ar mākslīgo mitrāju, tur šobrīd ir attīrīšanas iekārtas.

Pašvaldības pārstāve – būtu labi noorganizēt kādus informatīvos pasākumus zemju īpašniekiem, kempingiem u. tml.

Pašvaldības pārstāvis – vai pēc analīzēm var noteikt, no kā nāk piesārņojums – kanalizācijas, lauksaimniecības utt.?

IG - uz nākošo sanāksmi varu sagatavot sadalījumu pa iespējamajiem piesārņojuma avotiem. Tā piesardzīgi uz to skatoties, iespējams, nevajag nemaz daudz ieguldīties, lai to sakārtotu. Ezers uzkrāj piesārņojumu, pats arī strādā kā attīrītājs, bet līdz galam pats nespēj atveseļoties. Taču jāreķinās, ka arī klimata pārmaiņas maina situāciju, piemēram, mēs vairs nevaram paredzēt pēc vecām metodēm nokrišņus, arī hidroloģijas ziņā situācija mainās un nākotne šajā ziņā ir neskaidra. Tāpēc šobrīd vēlams ievērot vismaz piesardzības pasākumus, lai situācija nepasliktinās.

Pašvaldības pārstāve – cik gadus ir ņemtas analīzes?

IG – LVĢMC ņem analīzes 4 reizes gadā, jau apmēram 20 gadus, un ir jau pietiekami gara datu rinda, no kuras ir iespējams novērtēt tendenci.

KV – vai ir kāda publiskā peldvieta, kur pašvaldība arī ņem analīzes?

Pašvaldības pārstāvis - jā, pašvaldības publiskajā peldvietā ņem atbilstoši noteikumiem. Rezultāti tiek likti publisko peldvietu datos, arī pašvaldības mājaslapā.

Pašvaldības pārstāve – ainavu plānojuma kontekstā varētu paskatīties arī vēja koridorus, kas palīdzētu samazināt apaugumu ar niedrēm.

Bazilikas pārstāvis – bazilikas īpašumā ir Rušona ezera slūžas, kurām ir vajadzīga restaurācija, ir doma šīs slūžas atdot nomā Ciriša HESam, lai viņi organizē remontu, bet tur vajadzīga informācija no VVD par nosacījumiem slūžu darbināšanai.

IG – būtu vajadzīgs VVD sākotnējais izvērtējums.

KV – vai jūs jau esat uzsākuši šo procesu?

Bazilikas pārstāvis – nē, pagaidām tas ir vēl tikai ideju līmenī, ka varētu šīs slūžas dot nomā.

DAP pārstāve – bez ekspluatācijas noteikumiem HESus nevar darbināt, ja nav noteikti minimālie un maksimālie līmeņi. Rušona baseina kaskāde ir liela, tajā ietilpst visi Rušonas pagasta kaskādes ezeri, tam ir nepieciešams vispirms izstrādāt lielo ietekmes uz vidi novērtējumu. HESam tad ir jāatjauno visa regulēšanas un elektrības ieguves infrastruktūra, citādi nav ekonomiskā ieguvuma, restaurēt tikai slūžas.

IG – drastiski neko nedrīkst mainīt, jo ezers ir nostabilizējies un straujas ūdens līmeņa izmaiņas ir nevēlamas.

VVD pārstāvis – Ciriša HES šobrīd tiesājas ir VVD par šo dokumentu izstrādi, un, izskatās, tas ievilksies.

KV – būtu labi, ja šīs slūžas pārņemtu kāds cits, nevis Ciriša HES ar ko jau notiek tiesvedība.

DAP pārstāve – jautājums, kā šobrīd tiek regulētas slūžas un uzturēti līmeņi, vai tiek veikti ieraksti žurnālā. Iepriekš arī iedzīvotāji ir sūdzējušies, ka slūžas nav apsargātas un jebkurš var

pienākt un pagriezt slūžas ciet vai vaļā pēc vēlēšanās. Ja slūžas plīst, tad 10 metri no Rušona ezera līmeņa ir projām un visa Jaunaglona ir zem ūdens.

IG - jāatceras, ka Rušona un Ciriša ezers te bija arī pirms slūžām un tie neizzudīs, bet varētu ciest apbūve zemākajās vietās. Ezeri saregulēsies paši, bet jautājums, vai cilvēki tam spēs pielāgoties.

DAP pārstāve – Ciriša HESam arī no 50. gadiem turbīnas nav mainītas, darbojas tikai daļa. Ir arī dzirdēts, ka Rušona ezers ir mākslīgs veidojums, uzpludinājums.

Klātesošie vienojas par tālākajiem soļiem – līdz 20. martam plāna izstrādātāji vēl gaidīs priekšlikumus un informāciju no pašvaldības un pārējām iesaistītajām pusēm. Līdz 24. martam tiks sagatavota nākamā plāna redakcija, bet aptuveni 27.-28.martā tiks organizēta nākošā konsultatīvās grupas sanāksme.

Vairāk jautājumi un komentāri neseko.

KV pateicas visiem dalībniekiem par piedalīšanos un slēdz sanāksmi.

Sanāksmes noslēdzas: 13:00

Sanāksmes vadītāja:

Kristīne Vilciņa

Sanāksmes protokolētāja:

Laura Sandere

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS DABAS PARKAM «CIRĪŠA EZERS»

KONSULTATĪVĀS GRUPAS SANĀKSME
AGLONĀ 06.03.2025. plkst. 11.00

Kristīne Vilciņa
plāna vadītāja

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE

Dabas aizsardzības
pārvalde

DARBA KĀRTĪBA:

- Sugu un biotopu izpētes rezultāti, Natura 2000 teritorijas izveidošanas un aizsardzības mērķi
- Individuālie noteikumi un funkcionālais zonējums
- Plānotie apsaimniekošanas pasākumi
- Jautājumi par infrastruktūru, nosacījumiem ūdens transportam, apmežošanai
- Hidroloģiskā situācija, ezera ekspluatācijas noteikumi, HESu darbība, ūdens kvalitāte un NAI

ES NOZĪMES BIOTOPI:

Natura 2000 teritorijas izveidošanas mērķis (pēc likuma)

3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju,*

6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs,*

7140 *Pārejas purvi un slīkšņas,*

9010* *Veci vai dabiski boreāli meži,*

9020* *Veci jaukti platlapju meži,*

9080* *Staigāju meži*

Biotopu Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķis

3140 – 1,99 ha (Kazimirovkas ezers)

3150 – 644,25 ha (Cirišs un Ruskuļu ezers)

3260 – 1,18 ha (Tartaks)

6210 – 21 ha

6270 – 21,5 ha

7140 – 16,9 ha / 24.37 ha

9010 – 5,77 ha

9020 – 24,3 ha

9080 – 1,28 ha

91D0 - 1 ha

91E0* - 1,74 ha

Natura 2000 teritorijas izveidošanas mērķis

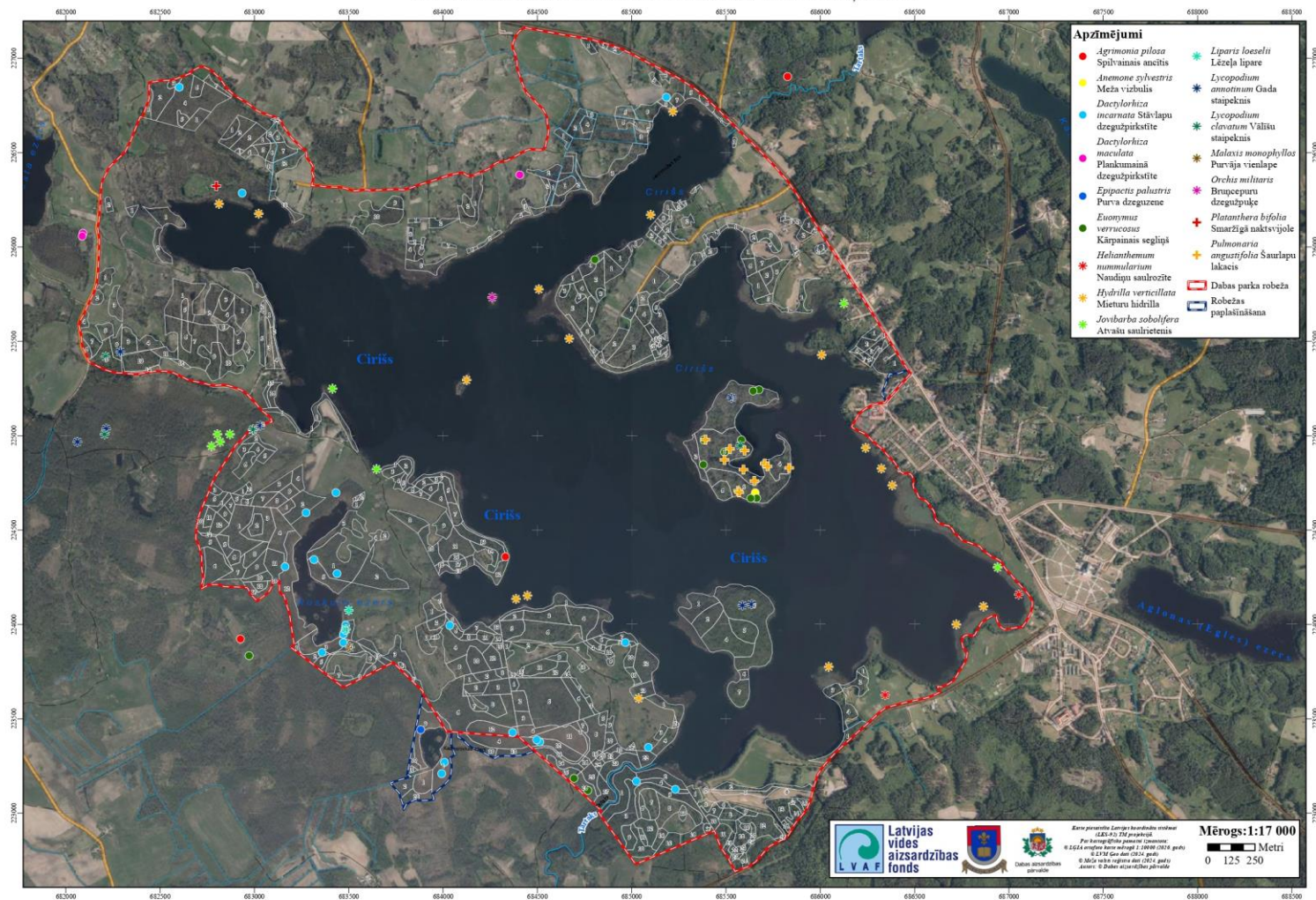
Vaskulāro augu sugas:

Lēzela lipare
Liparis loeselii,
spilvainais ancītis
Agrimonia pilosa.

Augu sugu
Natura 2000
teritorijas līmeņa
aizsardzības mērķi

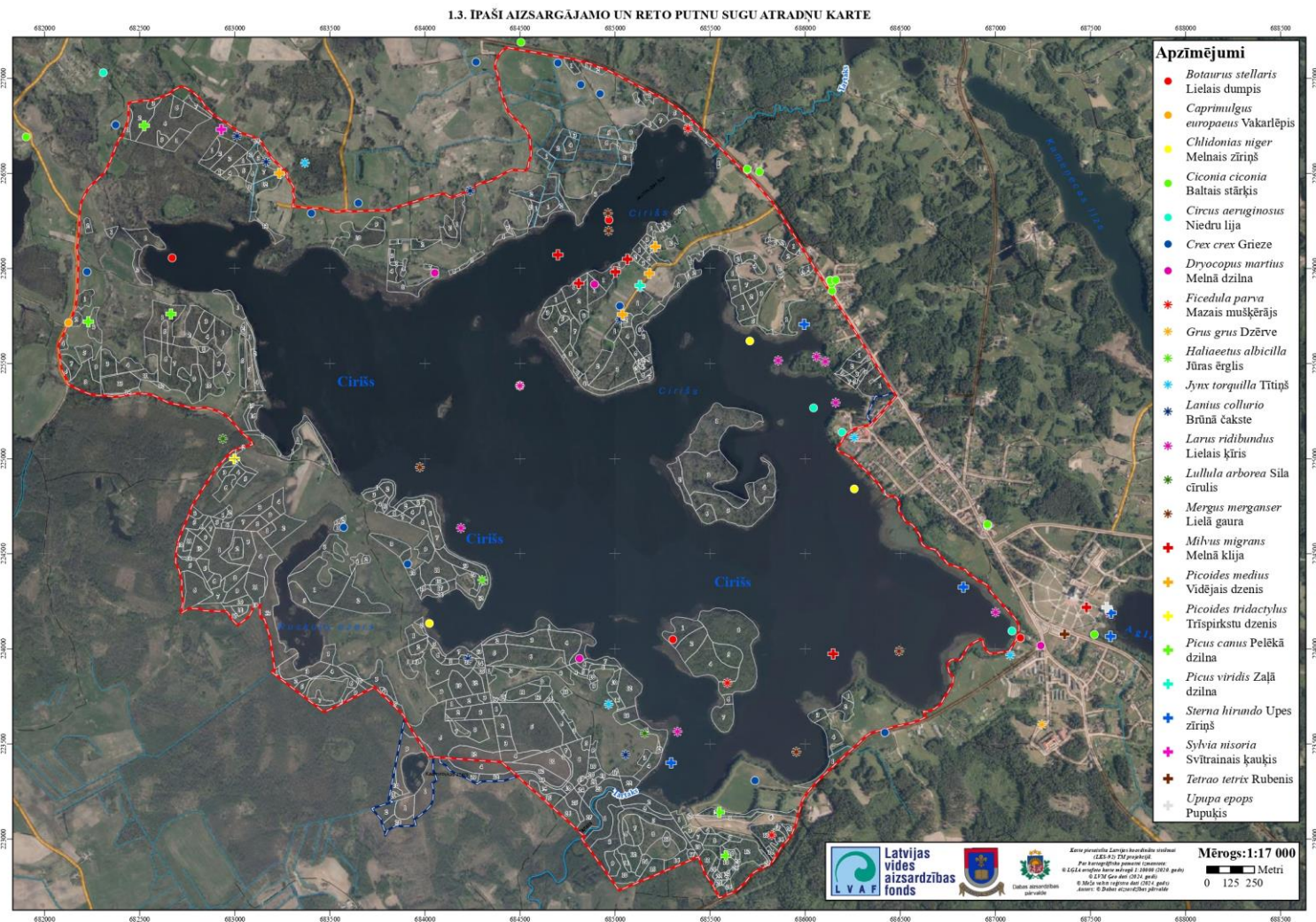
Lēzela lipare – 21
indivīds
Spilvainais ancītis - ?

1.2. IPĀŠĀ AIZSARGĀJAMO UN RETO VASKULĀRO AUGU SUGU ATRADŅU KARTE

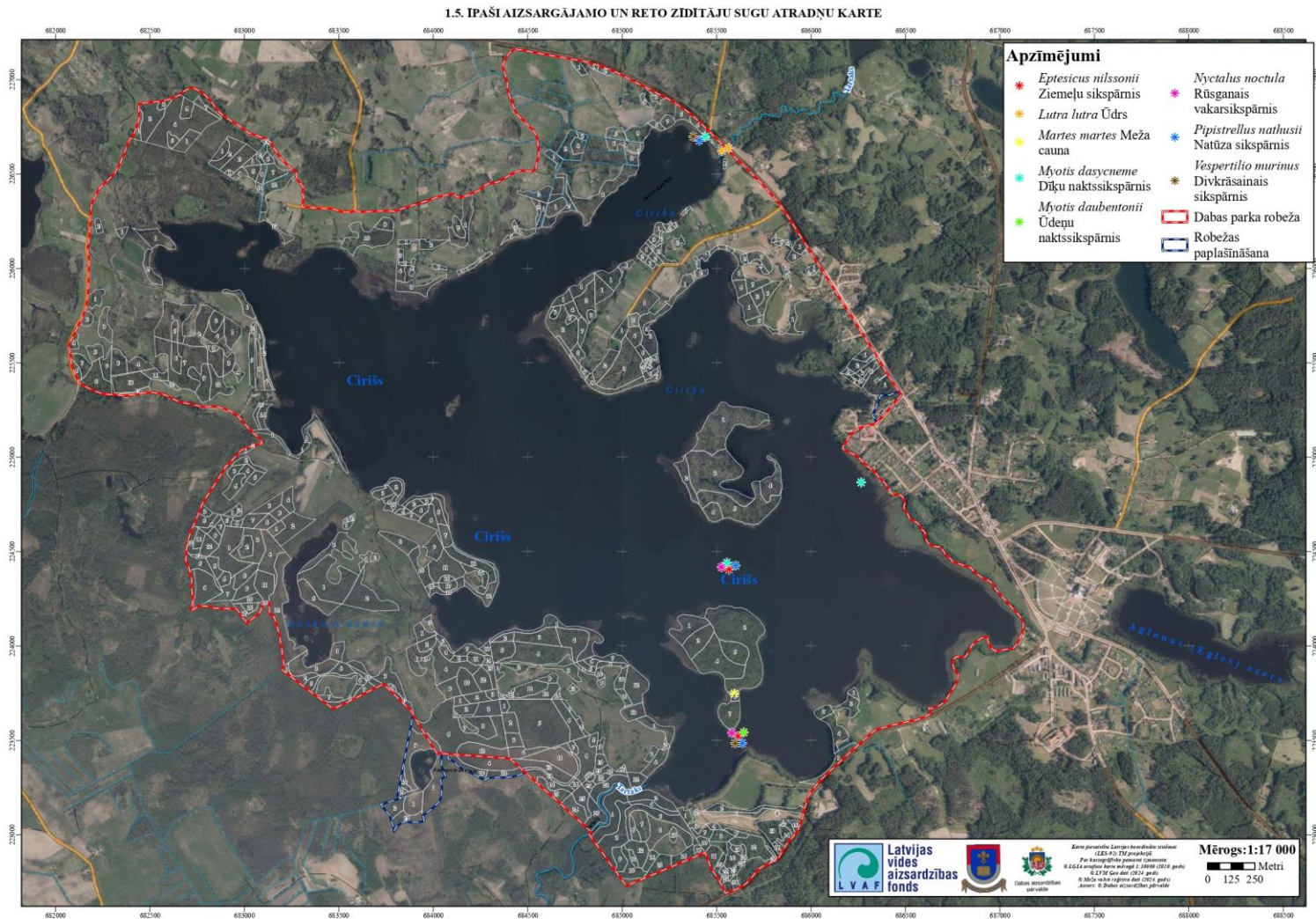

Natura 2000 teritorijas izveidošanas mērķis

Putnu sugas:
baltais stārķis
Ciconia ciconia,
brūnā čakste
Lanius collurio,
grieze *Crex crex*,
melnā dzilna
Dryocopus martius,
zivjērglis
Pandion haliaetus.

Dīķu naktssikspārnis – 191 indivīds
 Ūdrs – 5 indivīdi

Natura 2000 teritorijas izveidošanas mērķis

Sūnu suga:
zaļā divzobe *Dicranum
viride*.

Sūnu sugas
Natura 2000
teritorijas līmeņa
aizsardzības mērķis

4954 cm2

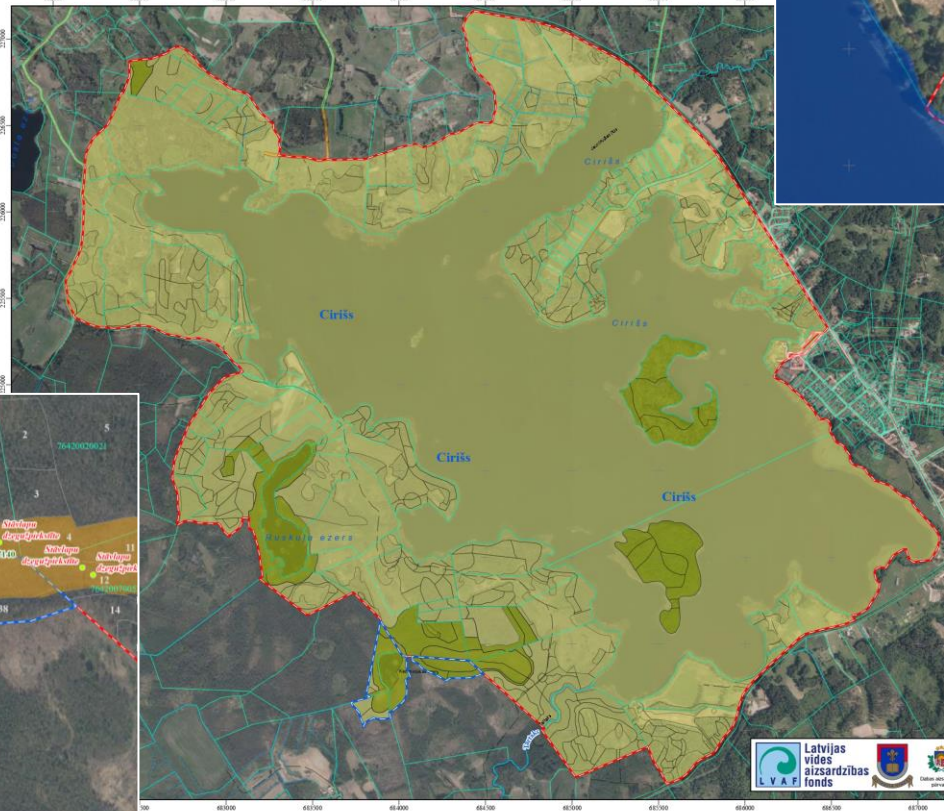
1.6. IPAĪS AIZSARGĀJAMO UN RETO SĒŅU UN SŪŅU SUGU ATRADŅU KARTE

PIEDĀVĀTAIS FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN ROBEŽU IZMAIŅAS

1.8. DP "CIRŠA EZERS" IETEIKTĀ FUNKCIONĀLĀ ZONEJUMA UN IETEIKTO DP

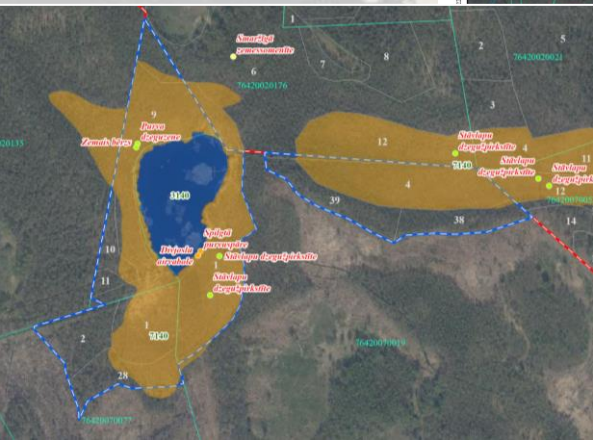
Zemes vienības

Apzīmējumi

- Iekļaujamās teritorijas
- Izslēdzamās teritorijas

Funkcionālā zona

- Dabas lieguma zona
- Dabas parka zona
- Neitrālā zona
- Nogabali
- Dabas parka robeža
- Zemes vienības

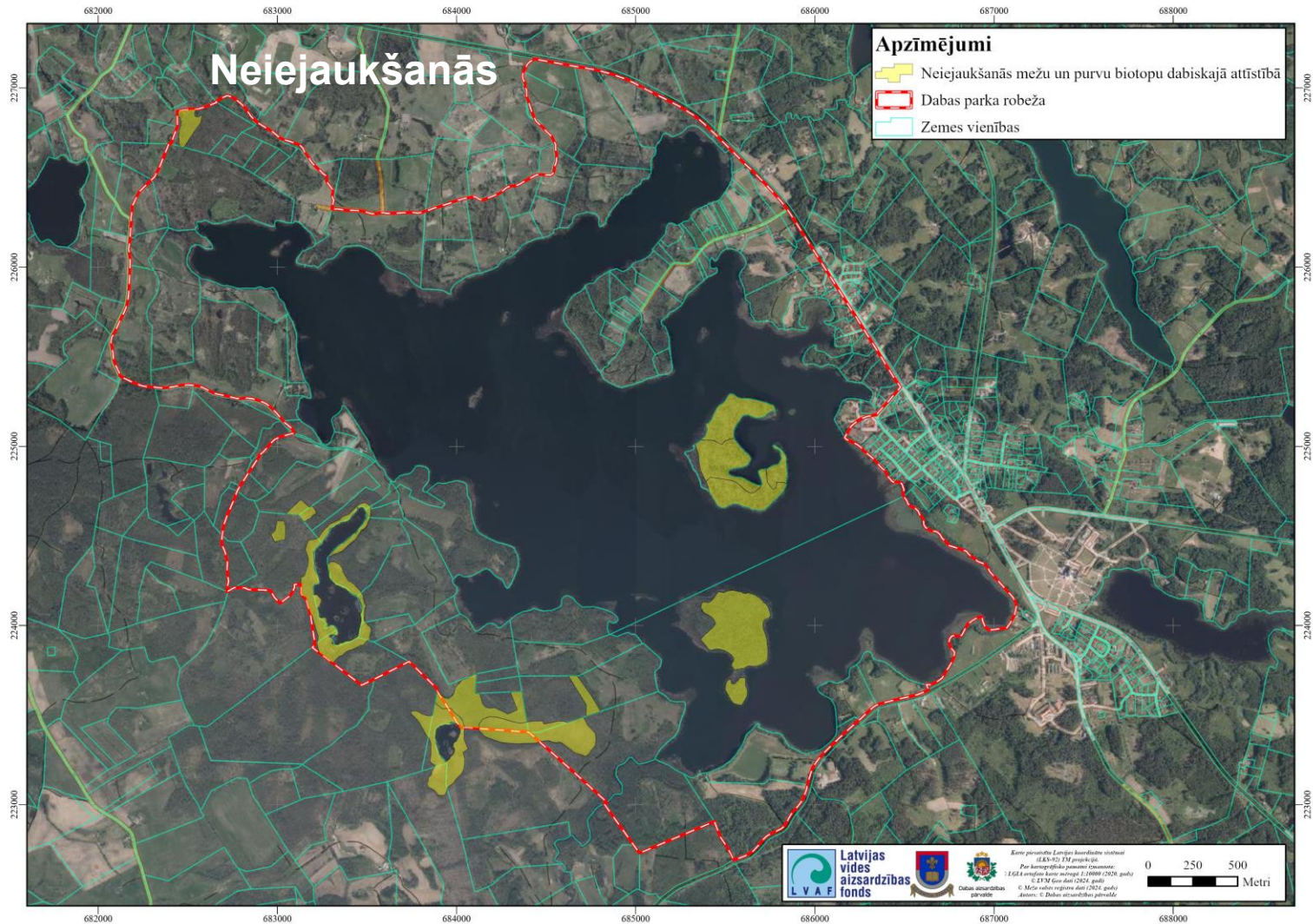
Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

Mērogs: 1:17 000
0 125 250 Metri

INDIVIDUĀLIE NOTEIKUMI:

- Pašreiz spēkā esošajos noteikumos atsauce uz vispārējiem noteikumiem
- Uz vispārējo ĪADT aizsardzības un izmantošanas noteikumu un jaunāko individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu bāzes
- Dabas parka nosaukums – atbilstoši vietvārdu datubāzei – Cirišs, Ciriša ezers
- Vai vajadzīga neitrālā zona pašvaldības ceļam Ruskuļos?
- Nosacījums zālāju aizsardzībai
- Nosacījumi ezeru aizsardzībai

Zālāju biotopu apsaimniekošana

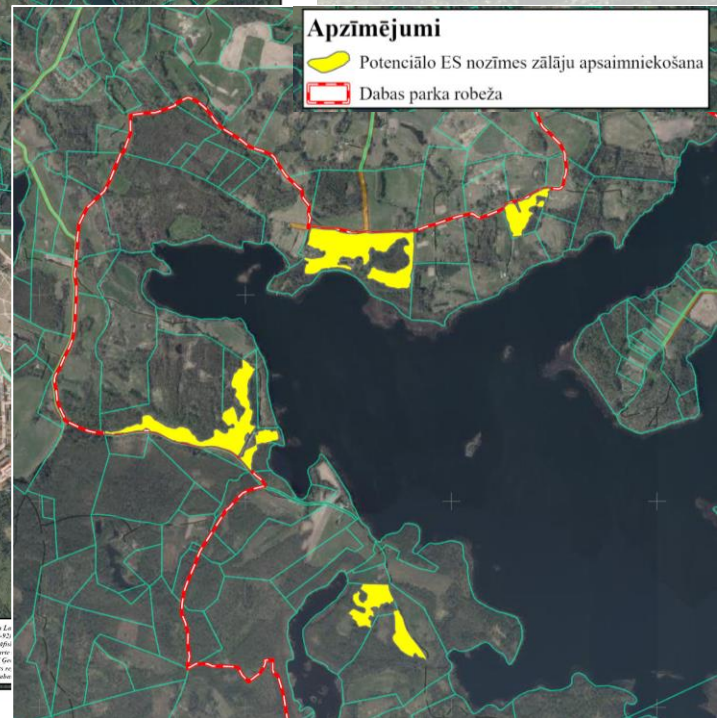
Apzīmējumi

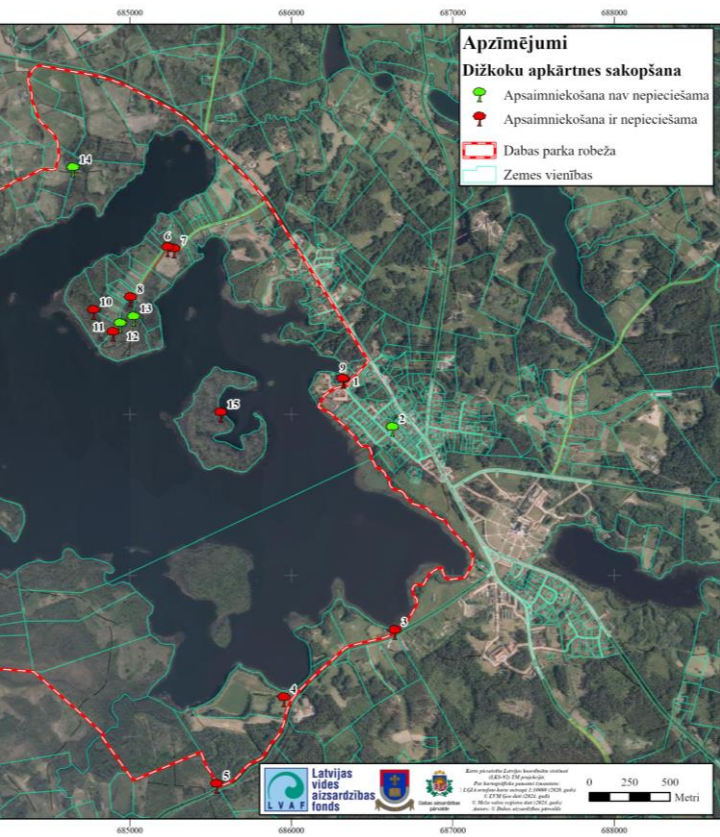
- ES nozīmes zālāju biotopu apsaimniekošana
- Dabas parka robeža

Apzīmējumi

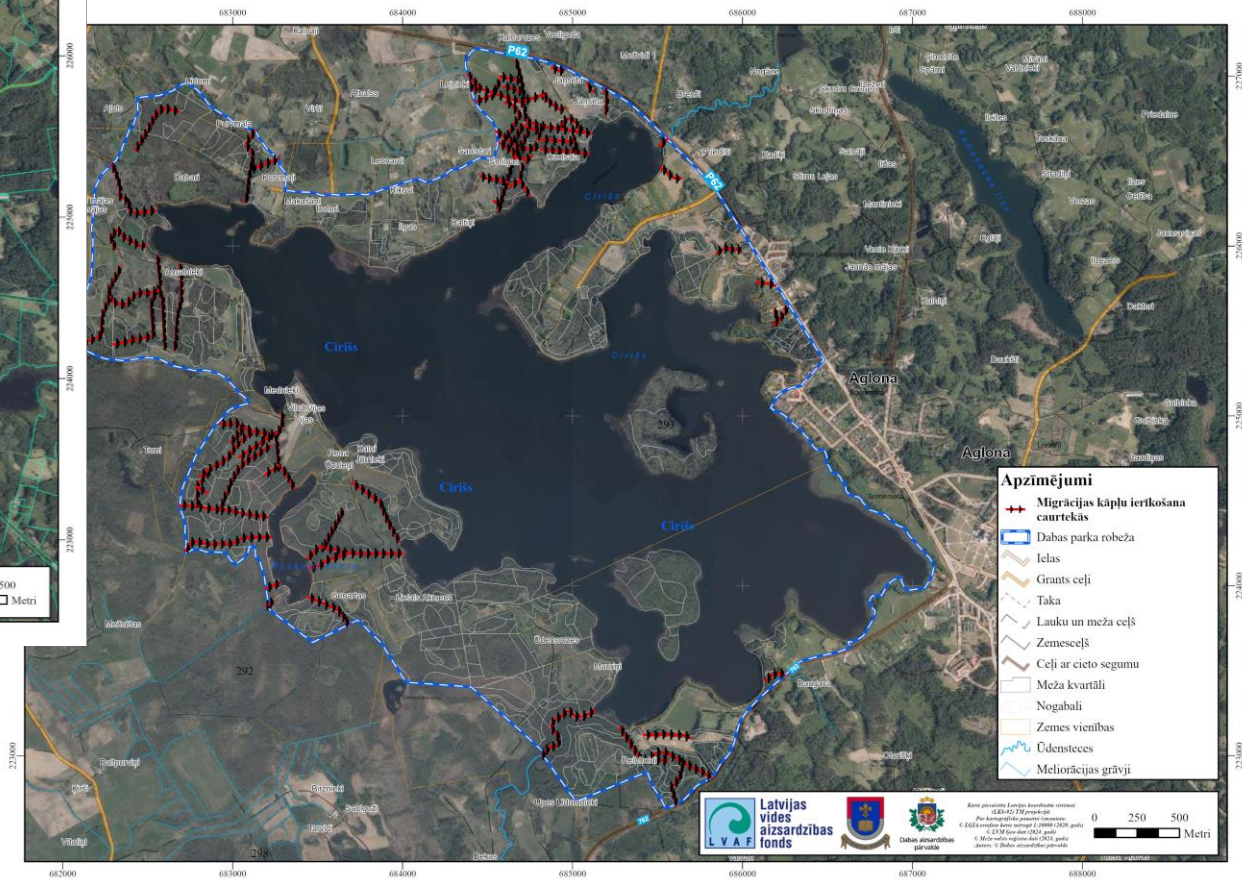
- Potenciālo ES nozīmes zālāju apsaimniekošana
- Dabas parka robeža

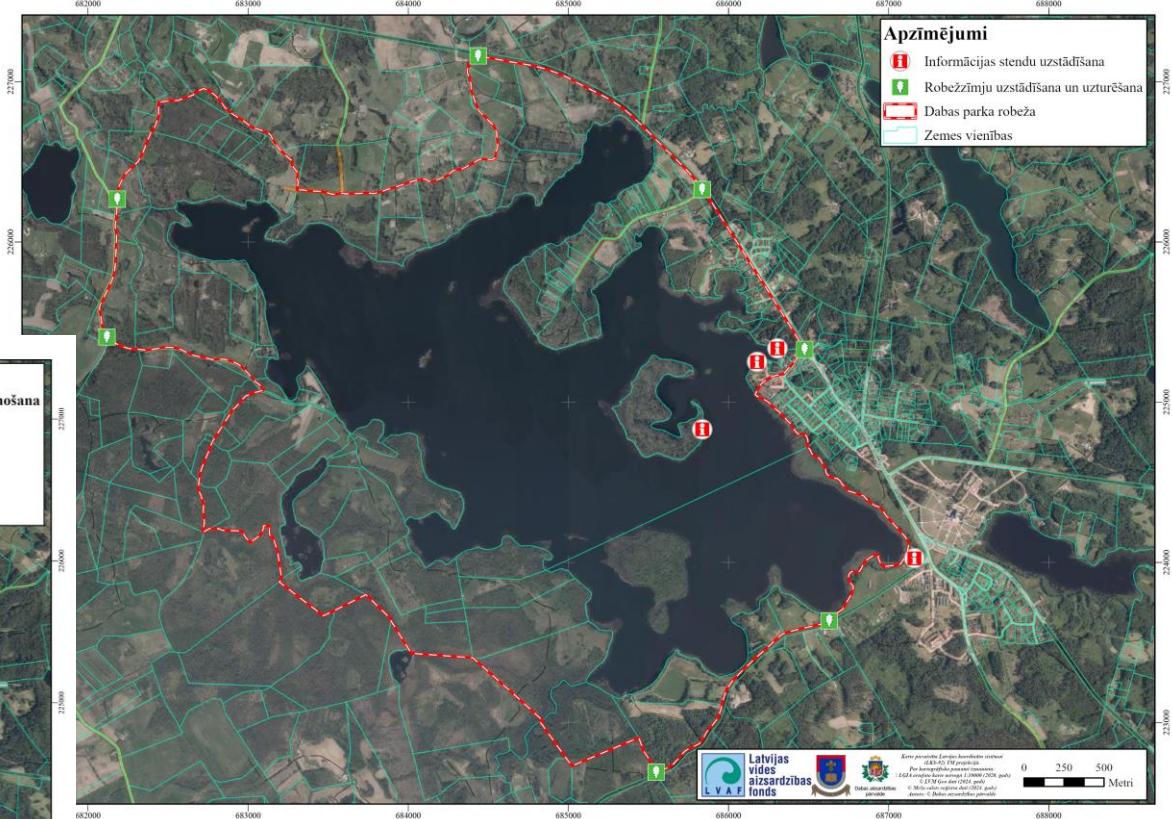
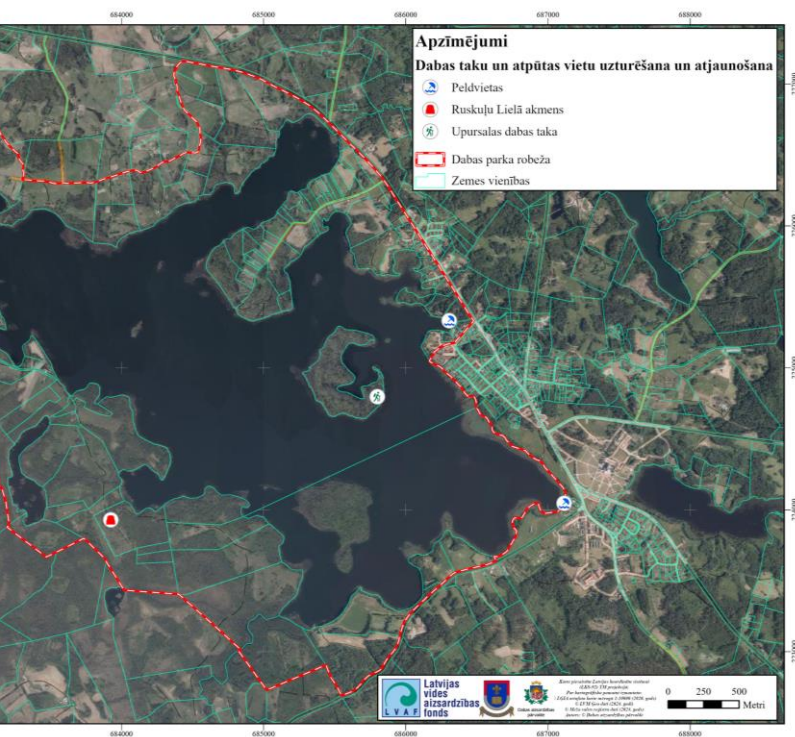

Dižkoku apsaimniekošana

Ūdru pārvietošanas ceļu uzlabošana

Robežzīmes un informācijas stendi

JAUTĀJUMI PAR APSAIMNIEKOŠANU:

- Dabas taka Upursalā – cik lielā apjomā iecerēts atjaunot, kā uzturēt (šaurlapu lakača atradne takas malā)?
- Laivu slips – kādām laivām, vai vajadzīgs piebraucamais ceļš?
- Ūdens transporta izmantošana ezerā – pašreizējie noteikumi netiek ievēroti (aizliegums ūdens motocikliem, pašvaldības noteikumi par motorlaivu izmantošanu), vai paredzēt 3,7 kW (5 ZS) ierobežojumu?
- Ciriša ezera ekspluatācijas noteikumi, vai plānots izstrādāt?
- Zālāju apmežošana – vai paredzēt nepamežojamas teritorijas arī ainavas aizsardzībai zālājos, kas nav esošs vai potenciāls ES nozīmes biotops?

PAVEIKTAIS UN DARĀMAIS:

- 2023. gada novembris - uzsākta plāna izstrāde, sanāksme Preiļos
- 2024. gada vasara – lauka darbi
- 2025. gada sākums – ekspertu atskaites, sagatavota plāna 1.redakcija
- Konsultatīvās grupas sanāksmes 19.01.2024., 06.03.2025.
- Plāna 1.redakcijas papildināšana, precizēšana
- Konsultatīvās grupas sanāksme, lai nodotu plānu sabiedriskajai apspriešanai (attālināti?)
- Sabiedriskās apspriešanas sanāksme, atzinumu saņemšana
- Gala redakcijas sagatavošana

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE

Dabas aizsardzības
pārvalde

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS DABAS PARKAM «CIRĪŠA EZERS»

KONSULTATĪVĀS GRUPAS SANĀKSME
TIEŠSAISTĒ 04.04.2025. plkst. 13.00

Kristīne Vilciņa
plāna izstrādes vadītāja

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE

Dabas aizsardzības
pārvalde

DARBA KĀRTĪBA:

- Saņemtie priekšlikumi un to iekļaušana plānā
- Plāna papildinājumi
- Hidroloģijas ekspertes secinājumi
- Plāna nodošana sabiedriskajai apspriešanai

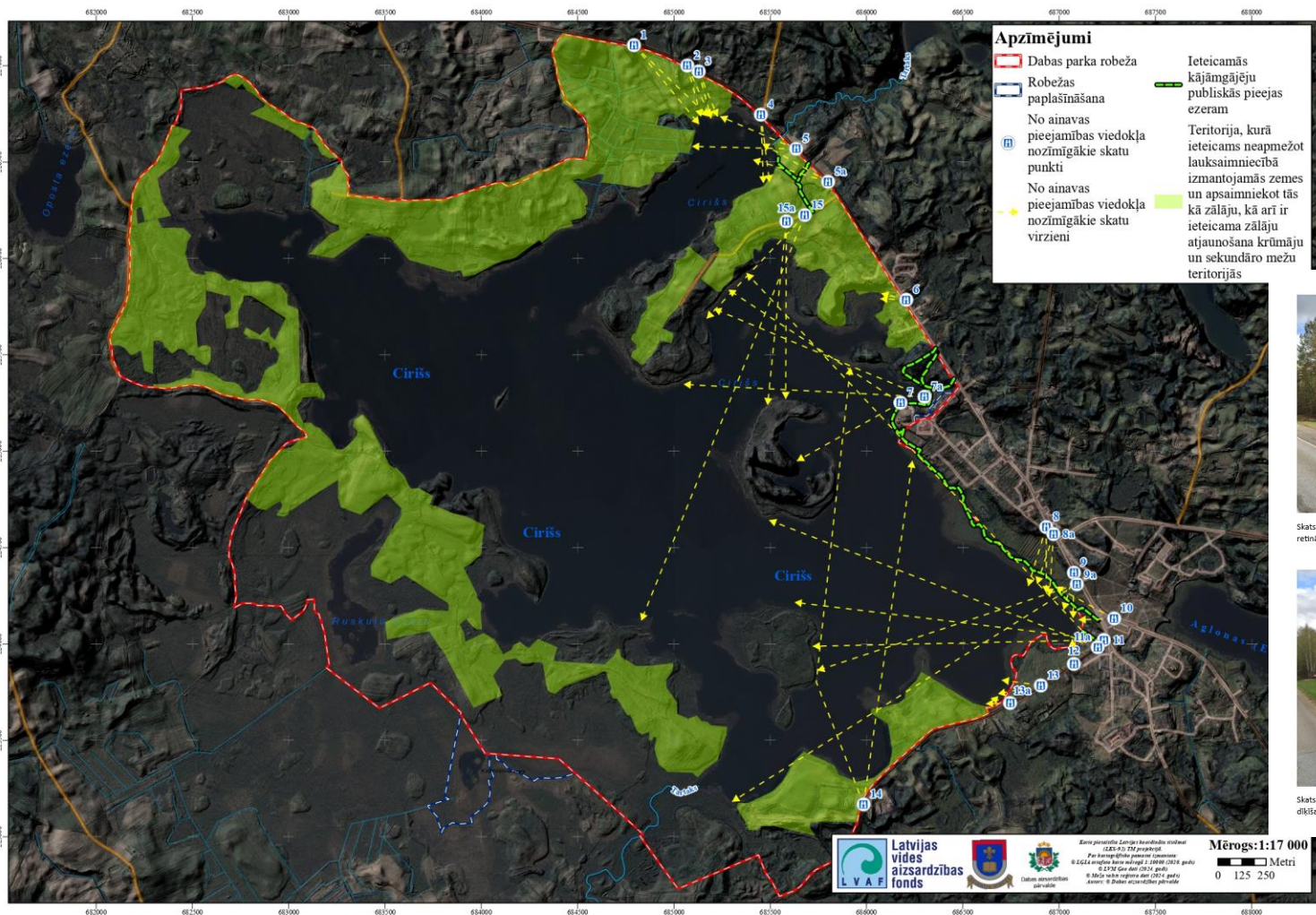
PRIEKŠLIKUMI IEPRIEKŠĒJĀ KONSULTATĪVĀS GRUPAS SANĀKSMĒ:

- Ierobežojumi lauksaimniecībā izmantojamās zemes apmežošanai:
 - Papildināts individuālo noteikumu punkts par to, kādos gadījumos DAP var neizsniegt atļauju zemes lietošanas kategorijas maiņai –

lauksaimniecībā izmantojamās zemes apmežošanai Dabas aizsardzības pārvalde atļauju izsniedz tad, ja apmežošana negatīvi neietekmē dabas parka dabas un ainaviskās vērtības;

- Plānam pievienots 1.10. pielikums, kur attēlotas platības, kuras ieteicams neapmežot un kurās ir ieteicams atjaunot zālājus.
- Kājāmgājēju piekļuve Cirišam:
 - 1.10. pielikumā attēlotas ieteicamās kājāmgājēju piekļuves vietas ezeram.

'DABAS PARKA "CIRIŠA EZERS" AINAVU PIEEJAMĪBAS UN ATKLĀTAS VAI MOZAIKVEIDA AINAVAS SAGLABĀŠANAS VIETU KARTE

Apmeklētājiem pieejamākie skati uz DP "Cirīša ezers", kuros redzams ezers.

Skats Nr. 1 virzienā uz Aglonu pie autobusu pieturas. Nepieciešama krastmalas meža retināšana.

Skats Nr. 2 virzienā uz Aglonu pie mājām. Nepieciešama koku retināšana ezera krastā un dilkša krasta apauguma mazināšana.

PRIEKŠLIKUMI IEPRIEKŠĒJĀ KONSULTATĪVĀS GRUPAS SANĀKSMĒ:

- Neitrālā zona pašvaldības ceļam Ruskuļos
- DAP atļauja lielākas jaudas ūdens transportam Cirišā:
 - Individuālo noteikumu projekta 10.9. punkts papildināts ar izņēmumu par tūrisma pakalpojumu sniedzēju ūdens transporta izmantošanu ar DAP atļauju:

Visā dabas parka teritorijā aizliegts pārvietoties pa dabiskajām virszemes ūdenstilpēm ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW, izņemot:

 - 10.9.1. valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus;
 - 10.9.2. tūrisma pakalpojumu sniedzēju ūdens transporta pārvietošanos, ja saņemta Dabas aizsardzības pārvaldes atļauja, kurā noteikts maksimālais pārvietošanās ātrums un pārvietošanās maršruts;

DAP LATGALES RA PRIEKŠLIKUMI INDIVIDUĀLO NOTEIKUMU PROJEKTAM:

- Visā DP aizliegts bojāt vai iznīcināt (arī uzarot, kultivējot vai ieaudzējot mežu), izņemot darbības valsts ceļu nodalījuma joslā:
 - 10.12.1. zālājus, kas iekļauti Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopu mērķa platībā (Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopi un potenciālie Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopi) un kas reģistrēti dabas datu pārvaldības sistēmā - **dzēsts pienākums īpašnieka informēšanai.**
- Ciriša ezerā atļauta virsūdens augu joslu fragmentācija vasarā, pļaujot virsūdens augus, galvenokārt, niedres. **Ūdensaugus pļauj joslās, kas vienlaikus nav platākas par 50 metriem, starp izpļautajām joslām saglabājot nepļautas vietas vismaz izpļautās joslas platumā. Ziemā virs ledus niedres pļaujamas bez platības ierobežojuma.** Nopļautās augu daļas obligāti izvāc no ezera un tā piekrastes – precizēts, kas domāts ar «nelielu platību».
- Ja aizsargājamā koka augtspēja ir pilnīgi zudusi vai aizsargājamais koks ir nozāgēts, koka stumbrs un zari, kuru diametrs ir lielāks par 50 centimetriem, ~~meža zemēs~~ ir saglabājami koka augšanas vietā vai tuvākajā apkārtnē.

VMD PRIEKŠLIKUMI INDIVIDUĀLO NOTEIKUMU PROJEKTAM:

- 19.6.1. apakšpunkts papildināts ar izņēmumu zemes lietošanas kategorijas maiņai dabiskās apmežošanās un applūšanas gadījumā.
- 14.5. punkta formulējums saglabāts, jo noteikts viens izņēmums, kad zemes lietošanas kategorijas maiņa ir atļauta bez DAP atļaujas, kā arī gadījumi, kuros DAP var izsniegt rakstveida atļauju.
- Priekšlikums nosacījumiem kopšanas cirtēm dabas lieguma zonā – nav ietverts, jo kopšanas cirtes nav nepieciešamas – plānotajā dabas lieguma zonā tikai 2 nogabali, kuros ir nepieciešama neiejaukšanās:
 - Īpaši aizsargājamās sugas atradne,
 - nākotnes ES nozīmes biotops.
- Lūgums robežas veidot pa dabā labi atpazīstamiem objektiem (ceļi, grāvji un tamlīdzīgi) vai īpašuma robežām – pēc iespējas ievērots, kā robeža izmantotas arī meža nogabalu robežas.

NOZĪMĪGĀKIE PLĀNA PAPILDINĀJUMI:

- Sagatavota nodaļa par putnu sugu aizsardzību.
- Nodaļa par zīdītāju sugām papildināta ar informāciju par sikspārņu sugām.
- Pievienoti visi sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinumi.
- Pievienots hidroloģijas eksperta atzinums.
- Pievienota ainavu pieejamības karte un pārskats par skatiem uz Ciriša ezeru no valsts autoceļiem.

DP IZVEIDOŠANAS MĒRĶU PRECIZĒŠANA:

ES nozīmes **biotopu** saglabāšana:

- 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju,*
- 6210 *Sausi zālāji kaļķainās augsnēs,*
- 7140 *Pārejas purvi un slīkšņas,*
- 9010* *Veci vai dabiski boreāli meži,*
- 9020* *Veci jaukti platlapju meži,*
- 9080* *Staignāju meži,*
- 3140 *Ezeri ar mieturaļģu augāju,*
- 3260 *Upju straujtecēs un dabiski upju posmi,*
- 6270 *Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas,*
- 9160 *Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži),*
- 91E0* *Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži).*

Šobrīd likumā
«Par ĪADT»
noteiktie mērķi

Plānotajā paplašinājumā

Precizējumi
pašreizējā
DP teritorijā

DP IZVEIDOŠANAS MĒRĶU PRECIZĒŠANA:

Vaskulāro augu un sūnu sugu saglabāšana:

- Lēzela lipare *Liparis loeselii*,
- spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*,
- zaļā divzobe *Dicranum viride*.

Zivju sugu saglabāšana:

- akmengrauzis *Cobitis taenia*.

Rāpuļu un abinieku sugu saglabāšana:

- lielais tritons *Triturus cristatus*.

Izslēdzams

Bezmugurkaulnieku sugu saglabāšana:

- spilgtā purvuspāre *Leucorrhinia pectoralis*.

Zīdītāju sugu saglabāšana:

- diķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme*,
- ūdrs *Lutra lutra*,

Putnu sugu saglabāšana:

- baltais stārķis *Ciconia ciconia*,
- brūnā čakste *Lanius collurio*,
- grieze *Crex crex*,
- melnā dzilna *Dryocopus martius*,
- zivjērglis *Pandion haliaetus*,
- pelēkā dzilna *Picus canus*,
- vidējais dzenis *Leiopicus medius*,
- mazais mušķērājs *Ficedula parva*,
- melnā klija *Milvus migrans*,
- svītrainais ķauķis *Sylvia nisoria*,
- niedru lija *Circus aeruginosus*,
- lielais dumpis *Botaurus stellaris*,
- sila cīrulis *Lullula arborea*.

Izslēdzams

Izslēdzams

Papildinājumi

PAVEIKTAIS UN DARĀMAIS:

- 2023. gada novembris - uzsākta plāna izstrāde, sanāksme Preiļos
- 2024. gada vasara – lauka darbi
- 2025. gada sākums – ekspertu atskaites, sagatavota plāna 1.redakcija
- Konsultatīvās grupas sanāksmes 19.01.2024., 06.03.2025.
- Plāna 1.redakcijas papildināšana, precizēšana
- Konsultatīvās grupas sanāksme, plāna nodošana sabiedriskajai apspriešanai 04.04.2025.
- Sabiedriskās apspriešanas sanāksme – 15.04.2025.
- Priekšlikumu izvērtēšana un iekļaušana plānā, pašvaldības atzinuma saņemšana
- Gala redakcijas sagatavošana

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

DAUGAVPILS
UNIVERSITĀTE

Dabas aizsardzības
pārvalde